

10. funkční období

357

Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k informaci Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky spolu se stanoviskem vlády k němu

2016

N á v r h u s n e s e n í

Senátu Parlamentu České republiky

Senát

bere na vědomí

Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky spolu se stanoviskem vlády k němu.

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA PRO PARLAMENT

Mezinárodní organizace práce (dále jen „MOP“) je mezinárodní vládní organizace založená v roce 1919. Nejvyšším orgánem MOP je Generální konference zástupců členských států – nazývaná také **Mezinárodní konferencí práce** (dále jen „MKP“), která se schází pravidelně jednou ročně zpravidla v Ženevě, sídle MOP.

Mezi hlavní činnosti MOP patří tvorba mezinárodních pracovních a sociálních norem, které jsou přijímány buď ve formě úmluvy (Convention), jež se po ratifikaci členským státem stává pro tento stát mezinárodněprávním závazkem, nebo/a ve formě doporučení (Recommendation), které se neratifikuje a obsahuje nezávazné standardy zpravidla doplňující úmluvu. V případech, kdy je zapotřebí doplnit úmluvu bez toho, aby byla zcela revidována, bývá potřebná úprava přijímána ve formě protokolu, který se řídí obdobným režimem jako úmluvy.

Na základě článku 19 Ústavy MOP jsou vlády členských států po přijetí instrumentů na MKP povinny předložit nejpozději do 18 měsíců tyto nově přijaté instrumenty kompetentním orgánům svého státu k informaci, k posouzení možnosti ratifikace a vnitrostátního provádění. Těmito orgány se zpravidla rozumí zákonodárné orgány členských států MOP.

Ke splnění této povinnosti vyplývající z členství v MOP je Parlamentu ČR předkládáno **Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky**, které bylo přijato na 104. zasedání Mezinárodní konference práce v roce 2015.

Neformální („šedá, skrytá, stínová“) ekonomika je již ze své podstaty obtížně kvantifikovatelná, nepochybně však má výrazné dopady jak na ekonomiku jednotlivých zemí, tak i na trhy práce. Podle odhadů MOP v některých rozvojových zemích zahrnuje 30 až 80 % pracovní síly;¹ s čímž koreluje i odhad OECD z roku 2009 o neformální zaměstnanosti cca 60 % globální pracovní síly.² Klíčovým podnětem k řešení této problematiky je nutnost ochrany pracovníků před pracovní exploatací, škodlivými pracovními podmínkami vč. nedostatečné bezpečnosti práce, nezajištěním důstojného odměňování aj. Úsilí o podchycení této oblasti je dále vedeno snahou nejen o rozšíření základních sociálních záruk i na pracovníky dosud stojící mimo sociální systémy (s nutným přihlédnutím k jejich dlouhodobé finanční udržitelnosti), ale také o zamezení nekalé konkurenci (nezatížené daňovými ani jinými povinnostmi) a souvisejícím nárůstem příjmů státního rozpočtu. Aktivity vedoucí k minimalizaci této hospodářské sféry se tak týkají i zemí rozvinutých a mohou kromě represe zahrnovat i pobídky např. ve formě opatření ke snížení administrativní zátěže podnikání, omezení nákladů zaměstnavatele na vznik a udržení pracovního místa atp.

Doporučení má za cíl poskytnout jednotlivým členským státům vodítka k usnadnění přechodu pracovníků i „neformálních podniků“ (tzv. hospodářských jednotek) z neformální do formální ekonomiky. Neformální ekonomika je v něm definována jako veškeré ekonomické aktivity pracovníků nebo hospodářských jednotek, které nepokrývá nebo nedostatečně pokrývá platná právní úprava, s výjimkou nelegálních aktivit, za které je považováno zejména poskytování služeb nebo výrobních prostředků, prodej, vlastnictví nebo použití zboží zakázaného zákonem, včetně neoprávněné výroby a distribuce drog, nelegální výroba a distribuce střelných zbraní, obchodování s lidmi, či praní špinavých peněz. Hospodářskou jednotkou se pak podle Doporučení rozumí jednotky zaměstnávající najatou pracovní sílu;

¹ Report V(1) Transitioning from the Informal to Formal Economy – Podkladový materiál pro jednání 103. Mezinárodní konference práce v roce 2014.

² Viz zprávu „Is Informal Normal?“ OECD Development Centre 2009.

jednotky vlastněné samostatně výdělečně činnými jednotlivci pracujícími ať již samostatně, nebo za přispění rodinných příslušníků; družstva, a sociální a charitativní hospodářské jednotky.

Jelikož se neformální ekonomika vyskytuje po celém světě, má Doporučení – jakožto norma vzniklá v rámci globálního sociálního dialogu – ambici pokrýt všechny pracovníky a hospodářské jednotky bez ohledu na socioekonomickou situaci konkrétní země. Proto se zaměřuje na zajištění respektu vůči základním právům pracovníků a využití příležitosti pro jistotu příjmů, obživu a podnikání; podporu tvorby a udržitelnosti podnikání a důstojných pracovních míst ve formální ekonomice a soudržnost legislativy v oblasti makroekonomické, zaměstnanosti, sociální ochrany. Jeho text klade důraz na existenci pracovní a sociální legislativy vztahující se na všechny kategorie pracovníků a hospodářských jednotek, na podporu podnikání a přístupu k trhům a finančním službám či ke vzdělání.

Specificky se věnuje otázkám *pracovně-právního rámce a komplexního záběru politik zaměstnanosti* (jenž by kromě politik trhu práce a sociálních politiky měly zahrnovat otázky makroekonomické, podnikání a vzdělávání či pracovní migrace), *sociální ochrany* (kde doporučuje postupné rozšiřování systémů sociálního zabezpečení na všechny pracovníky v neformální ekonomice s přihlédnutím k jejich schopnosti přispívat v rámci sociálního pojištění), *sociálního dialogu* (jejž považuje za významný prvek nejen při ochraně práv pracovníků, ale i při přípravě a provádění jednotlivých vládních opatření), jakož i problematice *pobídek a vymáhání* (zahrnující nejen snižování bariér pro vstup do formální ekonomiky, podporu přístupu k finančním službám či vzdělávání v oblasti podnikání, ale i odpovídající systém inspekce práce, funkční sankce a účinné vymáhání práva).

S vědomím možných terminologických obtíží z hlediska definice šedé, skryté, stínové či neformální ekonomiky se odhady pro ČR pohybují kolem 15-20 % HDP, a to s klesající tendencí (poslední odhady z roku 2015 uvádějí cca 15 % HDP, resp. přes 600 mld. Kč),³ přičemž odhady nehlášené práce se pohybují kolem 3-10 % celkové pracovní síly.⁴

Je tedy zjevné, že i v České republice je obecně prostor pro diskusi o této problematice,⁵ stejné konstatování ostatně platí pro evropskou úroveň.⁶ Na stranu druhou však je třeba uvést, že Doporučení samotné do této diskuse nová témata v zásadě nepřináší.

Aktuálně relevantní otázky (řešení zanedbávání daňových povinností, potřeba další podpory podnikatelského prostředí, efektivní kontrolní činnost atp.) již jsou předmětem tripartitních

³ Viz zejména studii prof. F. Schneidera „Size and Development of the Shadow Economy of 31 European and 5 other OECD Countries from 2003 to 2015: Different Developments“ (vč. časové řady od roku 2003); dostupné na <http://www.econ.jku.at/members/Schneider/files/publications/2015/ShadEcEurope31.pdf>, jakož i studie „The Shadow Economy in Europe“ společnosti A. T. Kearney z roku 2013 dostupné na <https://www.atkearney.com/documents/10192/1743816/The+Shadow+Economy+in+Europe+2013.pdf>, „Šedá ekonomika v České republice“ zpracovanou prof. F. Schneiderem a A. T. Kearney pro Visa Europe z ledna 2015 či „Stínová ekonomika v České republice“ Centra ekonomických a tržních analýz z listopadu 2015, dostupné na http://eceta.cz/wp-content/uploads/2015/11/SE_01_2015_web.pdf.

⁴ Srov. např. HAZANS, Mihails: Informal Workers Across Europe: Evidence from 30 Countries, 2011, dostupné na: <http://ftp.iza.org/dp5871.pdf>, resp. „Stínová ekonomika v České republice“ Centra ekonomických a tržních analýz z listopadu 2015.

⁵ Specifickou oblastí je nelegální práce cizinců, mající navíc vazbu na související bezpečnostní otázky (problematika nelegální migrace, obchodování s lidmi apod.), jež je řešena v rámci Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, ustaveného usnesením vlády ze dne 23. října 2000 č. 1044.

⁶ Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 2016/344 ze dne 9. března 2016 byla zřízena Evropská platforma pro posílení spolupráce při řešení problematiky nehlášené práce, mající za cíl přispět k posílení spolupráce mezi příslušnými orgány členských států a dalšími zúčastněnými subjekty za účelem účinnějšího řešení problematiky nehlášené práce.

diskusí a dlouhodobé pozornosti vlády, obecnější témata (základní pracovní práva, BOZP, existence služeb zaměstnanosti aj.) jsou pak již tradičně zajištěna vnitrostátní legislativou nezřídkou bez ohledu na to, zda jde o výkon práce hlášené či nehlášené (např. zákaz práce dětí, svoboda sdružování, zákaz nucené práce, právo na odměnu za práci). Některé náměty – např. otázka možného rozšiřování sociální ochrany i na osoby nepodílející se na její finanční udržitelnosti skrze platby pojistného – náleží spíše etapě postupného budování a rozvíjení jednotlivých systémů, a nejsou tak využitelné pro rozvinutý stát typu České republiky, ba dokonce by v tomto konkrétním případě šly proti snaze o dlouhodobou fiskální udržitelnost.

S přihlédnutím k uvedenému a s vědomím toho, že Doporučení je nezávazným textem nepřinášejícím mezinárodněprávní ani vnitrostátní povinnosti, proto vláda vzala svým usnesením ze dne 12. října 2016 č. 900 Doporučení na vědomí bez přijetí dalších opatření.

V Praze dne 11. listopadu 2016

Předseda vlády:

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.

Text Doporučení

Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky z roku 2015

Generální konference Mezinárodní organizace práce, byvší svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, kde se sešla na svém 104. zasedání dne 1. června 2015, a uznávajíc, že vysoký výskyt neformální ekonomiky ve všech svých aspektech představuje významný problém pro práva pracovníků, včetně základních principů práv na práci a sociálního zabezpečení, pro důstojné pracovní podmínky, včetně rozvoje a platnosti práva, a má negativní dopad na rozvoj udržitelných společností, veřejné rozpočty a rozsah pravomocí místních úřadů, zvláště pak s ohledem na ekonomickou, sociální a environmentální legislativu, spolehlivost institucí a spravedlivou soutěž na vnitrostátních a mezinárodních trzích, a souhlasíc, že většina pracovníků se na neformální ekonomice nepodílí na základě vlastní volby, nýbrž důsledkem nedostatku příležitostí ve formální ekonomice a nedostatku jiných způsobů obživy, a upozorňujíc, že nedostatky v oblasti důstojné práce – zamítnutí práva na práci, absence dostatku příležitostí kvalitního zaměstnání, neadekvátní sociální zabezpečení a absence sociálního dialogu – se nejvíce projevují právě v neformální ekonomice, a souhlasíc, že neformální ekonomika má mnoho příčin, včetně problematiky vládnutí a struktury, a že veřejná legislativa může zrychlit proces přechodu do formální ekonomiky, v rámci sociálního dialogu, a upozorňujíc na Filadelfskou deklaraci z roku 1944, Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948, Deklaraci Mezinárodní organizace práce o základních zásadách a právech v práci a následném procesu z roku 1998, a Deklaraci Mezinárodní organizace práce o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci z roku 2008, a znovu upozorňujíc na relevanci osmi základních úmluv Mezinárodní organizace práce a jiných relevantních mezinárodních pracovních norem a nástrojů Spojených národů uvedených v Příloze, a připomínajíc rozhodnutí a závěry ohledně důstojné práce a neformální ekonomiky, přijaté Mezinárodní konferencí práce na jejím 90. zasedání v roce 2002, a další relevantní rezoluce a závěry uvedené v Příloze, a souhlasíc s tím, že přechod z neformální do formální ekonomiky je základem pro splnění rozvoje zahrnutí a s cílem vykonávat důstojnou práci pro všechny, a uznávajíc potřebu, aby Členové zavedli neodkladná a vhodná opatření s cílem usnadnit přechod pracovníků a hospodářských jednotek z neformální do formální ekonomiky, a zároveň zajistili udržení a zlepšení stávajících zdrojů obživy těchto pracovníků a jednotek během tohoto přechodu, a uznávajíc, že zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace hrají důležitou a aktivní roli při umožňování přechodu z neformální do formální ekonomiky, a usnášejíc se na přijetí určitých návrhů s ohledem na přechod z neformální do formální ekonomiky, což je pátá položka agendy tohoto sjezdu, a ustanovujíc, že tyto návrhy musí tvořit formu Doporučení; a proto tímto přijímá tohoto pátého dne měsíce června roku dva tisíce patnáct následující Doporučení, které je možné dále uvádět a citovat jako Doporučení k přechodu z neformální do formální ekonomiky, 2015.

I. Cíle a rozsah

1. Toto Doporučení poskytuje Členům návod jak:
 - (a) usnadnit přechod pracovníků a hospodářských jednotek z neformální do formální ekonomiky, a zároveň respektovat základní práva pracovníků a zajistit příležitosti pro jistotu příjmů, obživu a podnikání;
 - (b) podporovat tvorbu, zachování, a udržitelnost společností a důstojných pracovních pozic ve formální ekonomice a soudržnost legislativy v oblasti makroekonomie, zaměstnanosti, ochrany sociální i jiné; a
 - (c) zabránit neformalizaci pracovních pozic formální ekonomiky.
2. Pro potřeby tohoto Doporučení, termín “neformální ekonomika”:
 - (a) se vztahuje na všechny ekonomické aktivity pracovníků nebo hospodářských jednotek, které – v praxi nebo dle zákona – nepokrývá nebo nedostatečně pokrývá platná právní úprava; a
 - (b) nepokrývá nelegální aktivity, zvláště pak poskytování služeb nebo výrobních prostředků, prodeje, vlastnictví nebo použití zboží zakázaného zákonem, včetně neoprávněné výroby a distribuce drog, nelegální výrobu a distribuci střelných zbraní, obchodování s lidmi, praní špinavých peněz, jak je uvedeno v relevantních mezinárodních úmluvách.
3. Pro potřeby tohoto Doporučení zahrnuje termín “hospodářská jednotka” v neformální ekonomice:
 - (a) jednotky zaměstnávající najatou pracovní sílu;
 - (b) jednotky vlastněné samostatně výdělečně činnými jednotlivci, pracujícími ať již samostatně nebo za přispění rodinných příslušníků; a
 - (c) družstva a sociální a charitativní hospodářské jednotky.
4. Toto doporučení se vztahuje na všechny pracovníky a hospodářské jednotky – včetně firem, podnikatelů a domácností – v neformální ekonomice, obzvláště pak:
 - (a) těch v neformální ekonomice, kteří vlastní a provozují hospodářské jednotky, včetně:
 - (i) osob samostatně výdělečně činných;
 - (ii) zaměstnavatelů; a
 - (iii) členů družstev a sociálních nebo charitativních hospodářských jednotek;
 - (b) přispívajících rodinných pracovníků, bez ohledu na to zda tito pracují v hospodářských jednotkách ve formální nebo neformální ekonomice;
 - (c) zaměstnanců zaměstnaných v neformální ekonomice pro legálně založené a operující společnosti, v nebo pro hospodářské jednotky v neformální ekonomice, včetně avšak neomezující se na subdodavatele a dodavatelsko-odběratelský řetězec, nebo jako placení domácí pracovníci zaměstnaní domácnostmi; a
 - (d) pracovníků v neuznaných nebo neregulovaných zaměstnaneckých vztazích.
5. Neformální práci je možné najít v rámci všech odvětví ekonomiky, jak ve veřejné tak soukromé oblasti.
6. Při uplatňování ustanovení výše uvedených odstavců 2 až 5, a vzhledem k různorodosti neformální ekonomiky v členských státech by kompetentní orgán měl určit povahu a rozsah neformální ekonomiky jak je popsána v tomto Doporučení, a jeho vztah k formální ekonomice. Při této aktivitě by měl tento kompetentní orgán využít tripartitních mechanismů s plným zapojením nejrepresentativnějších organizací zaměstnavatelů a pracovníků, které by mezi své řady měly zahrnout, v souladu s vnitrostátní praxí, představitele členských organizací zastupujících pracovníky a hospodářské jednotky v neformální ekonomice.

II. Vůdčí zásady

7. Při návrhu soudržných a integrovaných strategií s cílem usnadnit přechod do formální ekonomiky by Členové měli vzít v potaz následující:
 - (a) rozmanitost charakteristik, okolností a potřeb pracovníků a hospodářských jednotek v neformální ekonomice, a nezbytnost řešit takovou rozmanitost pomocí přizpůsobených přístupů;
 - (b) specifické vnitrostátní okolnosti, legislativu, politiky, praxi a priority pro přechod do formální ekonomiky;

- (c) skutečnost, že k usnadnění přechodu do formální ekonomiky lze uplatnit rozdílné strategie i více strategií najednou;
- (d) potřebu soudržnosti a koordinace v rámci širokého rozsahu politik při usnadnění přechodu do formální ekonomiky;
- (e) účinnou podporu a ochranu lidských práv všech osob fungujících v neformální ekonomice;
- (f) dosažení důstojné práce pro všechny prostřednictvím respektování základních zásad a práv v práci, v legislativě i v praxi;
- (g) aktuální mezinárodní pracovní normy, které poskytují vodítka ve specifických politikách (viz Příloha);
- (h) podporu rovnosti pohlaví a nediskriminace;
- (i) potřebu věnovat zvláštní pozornost těm, kteří jsou obzvláště ohroženi nejvážnějšími nedostatky v oblasti důstojné práce v neformální ekonomice, včetně avšak bez omezení na ženy, mladé lidi, migranty, starší lidi, domorodé a kmenové obyvatelstvo, osoby žijící s HIV nebo ovlivněné HIV nebo AIDS, osoby se zdravotním postižením, pracovníky v cizí domácnosti a soběstačné zemědělce;
- (j) udržení a rozvoj, během přechodu do formální ekonomiky, podnikatelského potenciálu, kreativity, dynamiky, znalostí a inovativních schopností pracovníků a hospodářských jednotek v neformální ekonomice;
- (k) potřebu vyváženého přístupu kombinující pobídky s opatřeními zajišťujícími dodržování povinností; a
- (l) potřebu zabránit a sankcionovat záměrné zanedbání, nebo odchod z formální ekonomiky za účelem vyhýbání se daním nebo uplatňování sociálních či pracovních zákonů a dalších předpisů.

III. Rámce práva a politik

8. Členové by měli podniknout odpovídající hodnocení a diagnostiku faktorů, charakteristik, příčin, a okolností neformální ekonomiky ve vnitrostátním kontextu s cílem poskytnout vstupy pro návrhy a provádění zákonů a předpisů, politik a jiných opatření s cílem usnadnit přechod do formální ekonomiky.

9. Členové by měli přijmout, přezkoumat a prosazovat vnitrostátní zákony a předpisy nebo jiná opatření s cílem zajistit řádné pokrytí a ochranu všem kategoriím pracovníků a hospodářských jednotek.

10. Členové by měli zajistit, aby byl integrovaný rámec politik k usnadnění přechodu do formální ekonomiky zahrnut ve vnitrostátních strategiích nebo plánech rozvoje, jakož i ve strategiích a rozpočtech cílených na snížení chudoby, berouce v úvahu, kde je to zapotřebí, roli různých úrovní správy.

11. Tento integrovaný rámec politik by měl řešit:

- (a) podporu strategií udržitelného rozvoje, vymýcení chudoby a inkluzivního růstu, a tvorbu důstojných pracovních míst ve formální ekonomice;
- (b) ustavení vhodného legislativního a regulačního rámce;
- (c) podporu prostředí napomáhajícího podnikání a investicím;
- (d) respekt k základním zásadám a právům v práci, jejich podporu a prosazování;
- (e) organizování a zastupování zaměstnavatelů a pracovníků s cílem podporovat sociální dialog;
- (f) podporu rovnost a odstranění všech forem diskriminace a násilí, včetně násilí založeného na pohlaví; na pracovišti;
- (g) podporu podnikání, mikro-, malých a středních podniků, a jiných forem obchodních modelů a hospodářských jednotek, jako jsou družstva a jiné sociální a solidární hospodářské jednotky;
- (h) přístup ke vzdělávání, celoživotnímu učení a rozvoji dovedností;
- (i) přístup k finančním službám, včetně skrze regulační rámec podporující inkluzivní finanční sektor;
- (j) přístup k obchodním službám;

- (k) přístup k trhům;
- (l) přístup k infrastruktuře a technologiím;
- (m) podpora sektorových politik;
- (n) ustanovení nejnižších úrovní sociální ochrany tam, kde neexistují, a rozšíření pokrytí sociálního zabezpečení;
- (o) podporu strategií regionálního rozvoje jak v městech, tak na venkově, včetně regulovaného přístupu k využívání veřejného prostoru a regulovaného přístupu k veřejným přírodním zdrojům pro soběstačnou obživu;
- (p) účinnou politiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- (q) účelnou a účinnou inspekci práce;
- (r) zajištění příjmu, včetně vhodně navržených politik minimální mzdy;
- (s) účinný přístup ke spravedlnosti; a
- (t) mechanismy mezinárodní spolupráce.

12. Při návrhu a provádění integrovaného rámce politik by Členové měli zajistit koordinaci v rámci různých úrovní správy a spolupráci mezi odpovědnými úřady, jako jsou mimo jiné daňové úřady, instituce sociálního zabezpečení, inspektoráty práce, celní úřady, migrační úřady a služby zaměstnanosti, v závislosti na vnitrostátních okolnostech.

13. Členové by měli uznat důležitost zachování příležitostí pracovníků a hospodářských jednotek pro zajištění příjmu při přechodu do formální ekonomiky poskytnutím prostředků pro takové pracovníky nebo hospodářské jednotky s cílem získat uznání jejich existujícího majetku a stejně tak poskytnutím prostředků s cílem formalizovat majetková práva a přístup k půdě.

IV. Politiky zaměstnanosti

14. Pro dosažení cíle tvorby kvalitních pracovních příležitostí ve formální ekonomice by měli Členové navrhnout a zavést vnitrostátní politiku zaměstnanosti v souladu s úmluvou č. 122 o politice zaměstnanosti z roku 1964, a ustavit plné, důstojné, produktivní a dobrovolně zvolené zaměstnání ústředním cílem jejich vnitrostátní strategie nebo plánu rozvoje a růstu.

15. Členové by měli podporovat zavedení komplexního rámce politiky zaměstnanosti, založeného na tripartitních konzultacích, který by měl zahrnovat následující prvky:

- (a) makroekonomické politiky podporující zaměstnanost, agregovanou poptávku, produktivní investice a strukturální transformaci, podporující udržitelné společnosti, důvěru v podnikání a řešící nerovnosti;
- (b) politiky průmyslu, daní, odvětví a infrastruktury, které podporují zaměstnanost, zlepšují produktivitu a umožňují transformační procesy;
- (c) politiky pro podniky, které podporují udržitelné společnosti a zvláště pak podmínky vytvářející příznivé prostředí, berouce v úvahu rezoluce a závěry ohledně podpory udržitelných společností, přijaté Mezinárodní konferencí práce na jejím 96. zasedání v roce 2007, včetně podpory mikro, malých a středně velkých společností a živnostenského podnikání, a dobře navržená, transparentní a rozšířená pravidla s cílem usnadnit tvorbu spravedlivé hospodářské soutěže;
- (d) politiky a instituce trhu práce mající za cíl pomoci nízkopříjmových domácnostem vybědnout z chudoby a mít přístup ke svobodně zvolenému zaměstnání, jako jsou vhodně nastavená mzdová politika včetně minimální mzdy, systémy sociální ochrany včetně finanční podpory, veřejné programy zaměstnání a garance, a zlepšený rozsah a dodání služeb zaměstnanosti těm v neformální ekonomice;
- (e) politiky pracovní migrace, které berou ohled na potřeby trhu práce a podporují důstojné pracovní podmínky a práva migrujících pracovníků;
- (f) programy vzdělávání a rozvoje dovedností, které podporují celoživotní vzdělávání, odpovídají na vyvíjející se potřeby trhu práce a nové technologie, a uznávají předchozí vzdělání, jako jsou systémy neformálního učení, čímž rozšiřují možnosti legálního zaměstnání;
- (g) komplexní opatření aktivace s cílem usnadnit přechod pracovníků ze škol na pracoviště, zvláště pak těch se znevýhodněním, jako jsou schémata garance pro

mladé s cílem poskytnout přístup ke školením a průběžnému produktivnímu zaměstnání;

- (h) opatření s cílem podpory přechodu z nezaměstnanosti nebo nečinnosti do práce, zvláště pak pro dlouhodobě nezaměstnané osoby, ženy a jiné znevýhodněné skupiny; a
- (i) odpovídající, dostupné a aktualizované informační systémy pracovního trhu.

V. Práva a sociální ochrana

16. Členové by měli zavést opatření s cílem dosáhnout důstojné práce a respektovat, podporovat a implementovat základní zásady a práva v práci pro osoby v neformální ekonomice, konkrétně:

- (a) svobodu sdružování efektivní uznání práva na kolektivní vyjednávání;
- (b) eliminaci všech forem nucené nebo povinné práce;
- (c) efektivní zrušení dětské práce; a
- (d) eliminaci diskriminace v souvislosti se zaměstnáním a povoláním.

17. Členové by měli:

- (a) zavést okamžitá opatření s cílem řešit nebezpečné nebo nezdravé podmínky práce, které často charakterizují práci v neformální ekonomice; a
- (b) podporovat a rozšířit bezpečnost práce a ochranu zdraví zaměstnanců a zaměstnavatelů v neformální ekonomice.

18. Během přechodu do formální ekonomiky by měli členové progresivně rozšířit, jak v legislativě, tak v praxi všem pracovníkům v neformální ekonomice sociální zabezpečení, ochranu mateřství, důstojné pracovní podmínky a minimální mzdy, které respektují potřeby pracovníků a berou v úvahu relevantní faktory, včetně ale bez omezení na životní náklady a obecnou úroveň mezd v dané zemi.

19. Při tvorbě a udržování dolní meze sociální ochrany v rámci svého systému sociální ochrany a umožnění přechodu do formální ekonomiky by měli členové dbát zvýšené pozornosti potřebám a okolnostem pracovníků v neformální ekonomice a jejich rodin.

20. Během přechodu do formální ekonomiky by měli členové postupně rozšiřovat pokrytí sociálním pojištěním na osoby v neformální ekonomice, a pokud je to nezbytné, přizpůsobit správní postupy, dávky a příspěvky, berouce přitom ohled na jejich schopnost přispívat.

21. Členové by se měli zasadit o poskytování a přístup k dostupné kvalitní péči o dítě a jiné pečovatelské služby s cílem podpořit rovnoprávnost pohlaví v podnikání a příležitosti zaměstnání a s cílem usnadnit přechod do formální ekonomiky.

VI. Pobídky, soulad a vymáhání

22. Členové by měli přijmout odpovídající opatření, zahrnující kombinaci preventivních opatření, vymáhání práva a efektivních sankcí, s cílem řešit zanedbání daňové povinnosti, povinnosti platit sociální příspěvky, a nepodřizování se pracovním zákonům a regulacím. Jakékoliv pobídky by měly být spojeny s usnadněním efektivního a načasovaného přechodu z neformální do formální ekonomiky.

23. Členové by měli omezit, tam kde je to vhodné, bariéry přechodu do formální ekonomiky a zavést opatření s cílem podpořit protikorupční snahy a dobré vládnutí.

24. Členové by měli poskytovat pobídky pro skutečný přechod do formální ekonomiky a podporovat jeho výhody, včetně zlepšeného přístupu k programům obchodních služeb, financí, infrastruktury, trhů, technologií, vzdělávání a dovedností, a k majetkovým právům.

25. S ohledem na formalizaci mikro- a malých hospodářských jednotek by členové měli:

- (a) přijmout reformy vstupu do podnikání formou snížení registračních nákladů a délky řízení, a zlepšením přístupu k službám, například pomocí informačních a komunikačních technologií;
- (b) snížit náklady související se souladem s legislativou zavedením zjednodušených režimů vyměření a plateb daní a dalších poplatků;
- (c) podporovat přístup k veřejným zakázkám, v souladu s vnitrostátní legislativou, včetně pracovní legislativy, prostřednictvím opatření jako je přijetí procedur a objemů

- zakázek, poskytováním školení a poradenství pro účast ve veřejných výběrových řízeních, a rezervováním kvót pro tyto hospodářské jednotky;
- (d) zlepšit přístup k inkluzivním finančním službám, jako jsou půjčky a základní kapitál, platební a pojišťovací služby, spoření, a schémata záruk, přizpůsobeným velikosti a potřebám těchto hospodářských jednotek;
 - (e) zlepšit přístup ke školení v podnikání, rozvoji dovedností a přizpůsobeným službám rozvoje podnikání; a
 - (f) zlepšit přístup k pokrytí sociálním zabezpečením.
26. Členové by měli zavést vhodné mechanismy nebo přezkoumat stávající mechanismy s cílem zajistit soulad s vnitrostátní legislativou a regulacemi, včetně avšak bez omezení na zajištění uznávání a vymáhání pracovních vztahů, s cílem usnadnit přechod do formální ekonomiky.
27. Členové by měli mít adekvátní a vhodný systém inspekce, rozšířit pokrytí inspekce práce na všechna pracoviště v neformální ekonomice s cílem ochrany pracovníků, a poskytnout vodítka pro orgány vymáhání práva, včetně toho jak řešit pracovní podmínky v neformální ekonomice.
28. Členové by měli zavést opatření s cílem zajistit efektivní poskytování informací, asistence k zajištění souladu s relevantními zákony a vyhláškami a vytvářet kapacity pro relevantní účastníky tohoto procesu.
29. Členové by měli zavést efektivní a dostupné procedury stížností a odvolávání.
30. Členové by měli ustanovit preventivní a vhodná nápravná opatření s cílem usnadnit přechod do formální ekonomiky, a zajistit, že administrativní občansko-právní a trestné sankce poskytnuté národní legislativou za nedodržení jsou adekvátní a striktně vymáhány.

VII. Svoboda sdružování, sociální dialog a role organizací zaměstnavatelů a pracovníků

31. Členové by měli zajistit, že osoby v neformální ekonomice požívají svobody sdružování a práva na kolektivní vyjednávání, včetně práva ustavit a, dle pravidel uvedené organizace, připojit se k organizacím, federacím a konfederacím dle jejich vlastní volby.
32. Členové by pro zaměstnavatele a pracovníky měli vytvořit prostředí umožňující vykonávat jejich právo organizovat se a kolektivně vyjednávat a účastnit se sociálního dialogu při přechodu do formální ekonomiky.
33. Organizace zaměstnavatelů a pracovníků by měly, tam kde je to vhodné, rozšířit členství a služby na pracovníky a hospodářské jednotky v neformální ekonomice.
34. Při návrhu, provádění a hodnocení politiky a programů s relevancí k neformální ekonomice, včetně její legalizace by členové měli oslovit a podporovat ty nejrepresentativnější zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, které by měly ve svých řadách zahrnout, dle národní praxe, představitele členských zastupitelských organizací pracovníků a hospodářských jednotek v neformální ekonomice.
35. Členové a organizace zaměstnavatelů a pracovníků mohou vyhledat odbornou pomoc u Mezinárodního úřadu práce, s cílem posílit schopnost reprezentativních organizací zaměstnavatelů a pracovníků a, tam kde existují, také organizací zastupujících osoby v neformální ekonomice, pomáhat pracovníkům a hospodářským jednotkám při usnadnění přechodu do formální ekonomiky.

VIII. Sběr dat a monitoring

36. Členové by po projednání s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků měli na pravidelné bázi:
- (a) všude tam kde je to vhodné a možné, sbírat, analyzovat, šířit statistiky rozdělené dle pohlaví, věku, pracoviště a jiných socioekonomických charakteristik na velikosti a složení neformální ekonomiky, včetně množství hospodářských jednotek v neformální ekonomice, počtu zaměstnaných pracovníků a jejich odvětví; a
 - (b) monitorovat a vyhodnocovat vývoj směrem k formalizaci.
37. Při vývoji a přezkumu konceptů, definicí a metodiky užitých při tvorbě dat, statistik a indikátorů ohledně neformální ekonomiky by měli členové vzít v potaz relevantní vodítka

poskytnutá Mezinárodním úřadem práce, zvláště pak a dle vhodnosti, vodítka zabývající se statistickými definicemi neformálního zaměstnávání přijatá na 17. Mezinárodní konferenci statistiků práce v roce 2003 a jejich následné aktualizace.

IX. Provádění

38. Členové by měli provádět ustanovení tohoto Doporučení, po projednání s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, které by mezi svými řadami, dle vnitrostátní praxe, měly zahrnout členské reprezentativní organizace pracovníků a hospodářských jednotek v neformální ekonomice, jedním nebo kombinací následujících prostředků, dle potřeby;

- (a) vnitrostátních zákonů a dalších předpisů;
- (b) kolektivních dohod;
- (c) politiky a programů;
- (d) efektivní koordinace mezi vládními úřady a dalšími dotčenými subjekty;
- (e) tvorbou institucionálních kapacit a mobilizací zdrojů; a
- (f) jiných opatření v souladu s vnitrostátní legislativou a praxí.

39. Členové by měli pravidelně přezkoumávat, je-li to potřebné, účinnost politik a opatření majících za cíl usnadnit přechod do formální ekonomiky, a to s projednáním s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, které by mezi svými řadami, dle vnitrostátní praxe, měly zahrnout členské reprezentativní organizace pracovníků a hospodářských jednotek v neformální ekonomice.

40. Při ustavení, vývoji, provádění a pravidelném přezkumu přijatých opatření s cílem usnadnit přechod do formální ekonomiky by měli Členové vzít v potaz vodítka poskytnutá nástroji Mezinárodní organizace práce a Spojených národů o neformální ekonomice, uvedenými v příloze.

41. Žádné z ustanovení tohoto Doporučení nemá za cíl snížení ochrany pracovníků v neformální ekonomice zajištěné pomocí jiných nástrojů Mezinárodní organizace práce.

42. Přílohu lze revidovat prostřednictvím Správní rady Mezinárodního úřadu práce. Jakákoli takto revidovaná příloha po svém schválení Správní radou nahradí předchozí přílohu a bude zaslána Členům Mezinárodní organizace práce.

Příloha

Nástroje Mezinárodní organizace práce a Spojených národů s cílem odpovídajícím způsobem usnadnit přechod z neformální do formální ekonomiky

NÁSTROJE MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRÁCE

Základní úmluvy

- Úmluva o nucené práci, 1930 (č. 29), a Protokol z roku 2014 k úmluvě o nucené práci, 1930
- Úmluva o svobodě sdružování a ochraně práva se organizovat, 1948 (č. 87)
- Úmluva o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949 (č. 98)
- Úmluva o rovnosti v odměňování, 1951 (č. 100)
- Úmluva o zrušení nucené práce, 1957 (č. 105)
- Úmluva o diskriminaci v zaměstnání a povolání, 1958 (č. 111)
- Úmluva o minimálním věku, 1973 (č. 138)
- Úmluva o nejhorších formách dětské práce, 1999 (č. 182)

Prioritní úmluvy

- Úmluva o inspekci práce, 1947 (č. 81)
- Úmluva o politice zaměstnanosti, 1964 (č. 122)
- Úmluva o inspekci práce v zemědělství 1969 (č. 129)
- Úmluva o trojstranných poradách (mezinárodní pracovní normy), 1976 (č. 144)

Ostatní nástroje

Svoboda sdružování, kolektivního vyjednávání a průmyslových vztahů

- Úmluva o organizacích pracovníků v zemědělství, 1975 (č. 141)
- Úmluva o kolektivním vyjednávání, 1981 (č. 154)

Rovnoprávnost příležitostí a přístupu

- Úmluva o pracovnících s rodinnými odpovědnostmi, 1981 (č. 156)

Politika zaměstnanosti a propagace

- Doporučení o politiky zaměstnanosti, 1964 (č. 122)
- Úmluva o profesní rehabilitaci a zaměstnání (pro postižené osoby), 1983 (č. 159)
- Doporučení o politice zaměstnanosti (Doplňková ustanovení), 1984 (č. 169)
- Úmluva o soukromých agenturách práce, 1997 (č. 181)
- Doporučení o tvorbě pracovních míst v malých a středních společnostech, 1998 (č. 189)
- Doporučení o podpoře družstev, 2002 (č. 193)
- Doporučení o pracovních právních vztazích, 2006 (č. 198)

Návod pro profese a školení

- Úmluva o rozvoji lidských zdrojů, 1975 (č. 142)
- Doporučení k rozvoji lidských zdrojů, 2004 (č. 195)

Mzdy

- Úmluva o pracovních doložkách (veřejné zakázky) (č. 94) a Doporučení (č. 84), 1949
- Úmluva o nastavení minimální mzdy (č. 131) a Doporučení (č. 135), 1970

Zdraví a bezpečnost při práci

- Úmluva o zdraví a bezpečnosti při práci, 1981 (č. 155)
- Úmluva o zdraví a bezpečnosti při práci v zemědělství (č. 184) a Doporučení (č. 192), 2001
- Úmluva o podpůrném rámci pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, 2006 (č. 187)

Sociální zabezpečení

- Úmluva o sociálním zabezpečení (minimální norma), 1952 (č. 102)
- Doporučení o nejnižší úrovni sociální ochrany, 2012 (č. 202)

Ochrana mateřství

- Úmluva o ochraně mateřství, 2000 (č. 183)

Migrující pracovníci

- Úmluva o migraci za prací (revidována), 1949 (č. 97)
- Úmluva o migrujících pracovnících (Doplňková ustanovení), 1975 (č. 143)

HIV a AIDS

— Doporučení k HIV a AIDS, 2010 (č. 200)

Domorodé a kmenové obyvatelstvo

— Úmluva o domorodém a kmenovém obyvatelstvu, 1989 (č. 169)

Specifické kategorie pracovníků

— Úmluva o práci doma, 1996 (č. 177)

— Úmluva o domácích pracovnících (č. 189) a Doporučení (č. 201), 2011

Rezoluce Mezinárodní konference práce

— Rezoluce a závěry ohledně propagace udržitelných společností přijaté Mezinárodní konferencí práce na jejím 96. zasedání (2007)

— Rezoluce a závěry ohledně krize zaměstnávání mladých přijaté Mezinárodní konferencí práce na jejím 101. zasedání (2012)

— Rezoluce a závěry ohledně druhé obnovené diskuze na téma zaměstnanosti přijaté Mezinárodní konferencí práce na jejím 103. zasedání (2014)

NÁSTROJE SPOJENÝCH NÁRODŮ

— Všeobecná deklarace lidských práv, 1948

— Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, 1966

— Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, 1966

— Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin, 1990

Recommendation
concerning the transition from the informal to the formal economy, 2015 (No. 204)

Preamble

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 104th Session on 1 June 2015, and

Recognizing that the high incidence of the informal economy in all its aspects is a major challenge for the rights of workers, including the fundamental principles and rights at work, and for social protection, decent working conditions, inclusive development and the rule of law, and has a negative impact on the development of sustainable enterprises, public revenues and governments' scope of action, particularly with regard to economic, social and environmental policies, the soundness of institutions and fair competition in national and international markets, and

Acknowledging that most people enter the informal economy not by choice but as a consequence of a lack of opportunities in the formal economy and in the absence of other means of livelihood, and

Recalling that decent work deficits – the denial of rights at work, the absence of sufficient opportunities for quality employment, inadequate social protection and the absence of social dialogue – are most pronounced in the informal economy, and

Acknowledging that informality has multiple causes, including governance and structural issues, and that public policies can speed up the process of transition to the formal economy, in a context of social dialogue, and

Recalling the Declaration of Philadelphia, 1944, the Universal Declaration of Human Rights, 1948, the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up, 1998, and the ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalization, 2008, and

Reaffirming the relevance of the eight ILO fundamental Conventions and other relevant international labour standards and United Nations instruments as listed in the Annex, and

Recalling the resolution and Conclusions concerning decent work and the informal economy adopted by the International Labour Conference at its 90th Session (2002), and other relevant resolutions and Conclusions as listed in the Annex, and

Affirming that the transition from the informal to the formal economy is essential to achieve inclusive development and to realize decent work for all, and

Recognizing the need for Members to take urgent and appropriate measures to enable the transition of workers and economic units from the informal to the formal economy, while ensuring the preservation and improvement of existing livelihoods during the transition, and

Recognizing that employers' and workers' organizations play an important and active role in facilitating the transition from the informal to the formal economy, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the transition from the informal to the formal economy, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation;

adopts this twelfth day of June of the year two thousand and fifteen the following Recommendation, which may be cited as the Transition from the Informal to the Formal Economy Recommendation, 2015.

I. Objectives and scope

1. This Recommendation provides guidance to Members to:
 - (a) facilitate the transition of workers and economic units from the informal to the formal economy, while respecting workers' fundamental rights and ensuring opportunities for income security, livelihoods and entrepreneurship;
 - (b) promote the creation, preservation and sustainability of enterprises and decent jobs in the formal economy and the coherence of macroeconomic, employment, social protection and other social policies; and
 - (c) prevent the informalization of formal economy jobs.
2. For the purposes of this Recommendation, the term "informal economy":
 - (a) refers to all economic activities by workers and economic units that are – in law or in practice – not covered or insufficiently covered by formal arrangements; and
 - (b) does not cover illicit activities, in particular the provision of services or the production, sale, possession or use of goods forbidden by law, including the illicit production and trafficking of drugs, the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, trafficking in persons, and money laundering, as defined in the relevant international treaties.
3. For the purposes of this Recommendation, "economic units" in the informal economy include:
 - (a) units that employ hired labour;
 - (b) units that are owned by individuals working on their own account, either alone or with the help of contributing family workers; and
 - (c) cooperatives and social and solidarity economy units.
4. This Recommendation applies to all workers and economic units – including enterprises, entrepreneurs and households – in the informal economy, in particular:
 - (a) those in the informal economy who own and operate economic units, including:
 - i. own-account workers;
 - ii. employers; and
 - iii. members of cooperatives and of social and solidarity economy units;
 - (b) contributing family workers, irrespective of whether they work in economic units in the formal or informal economy;
 - (c) employees holding informal jobs in or for formal enterprises, or in or for economic units in the informal economy, including but not limited to those in

subcontracting and in supply chains, or as paid domestic workers employed by households; and

(d) workers in unrecognized or unregulated employment relationships.

5. Informal work may be found across all sectors of the economy, in both public and private spaces.
6. In giving effect to the provisions of Paragraphs 2 to 5 above, and given the diversity of the informal economy across member States, the competent authority should identify the nature and extent of the informal economy as described in this Recommendation, and its relationship to the formal economy. In so doing, the competent authority should make use of tripartite mechanisms with the full participation of the most representative employers' and workers' organizations, which should include in their rank, according to national practice, representatives of membership-based representative organizations of workers and economic units in the informal economy.

II. Guiding principles

7. In designing coherent and integrated strategies to facilitate the transition to the formal economy, Members should take into account the following:
 - (a) the diversity of characteristics, circumstances and needs of workers and economic units in the informal economy, and the necessity to address such diversity with tailored approaches;
 - (b) the specific national circumstances, legislation, policies, practices and priorities for the transition to the formal economy;
 - (c) the fact that different and multiple strategies can be applied to facilitate the transition to the formal economy;
 - (d) the need for coherence and coordination across a broad range of policy areas in facilitating the transition to the formal economy;
 - (e) the effective promotion and protection of the human rights of all those operating in the informal economy;
 - (f) the fulfilment of decent work for all through respect for the fundamental principles and rights at work, in law and practice;
 - (g) the up-to-date international labour standards that provide guidance in specific policy areas (see Annex);
 - (h) the promotion of gender equality and non-discrimination;
 - (i) the need to pay special attention to those who are especially vulnerable to the most serious decent work deficits in the informal economy, including but not limited to women, young people, migrants, older people, indigenous and tribal peoples, persons living with HIV or affected by HIV or AIDS, persons with disabilities, domestic workers and subsistence farmers;
 - (j) the preservation and expansion, during the transition to the formal economy, of the entrepreneurial potential, creativity, dynamism, skills and innovative capacities of workers and economic units in the informal economy;
 - (k) the need for a balanced approach combining incentives with compliance measures; and
 - (l) the need to prevent and sanction deliberate avoidance of, or exit from, the formal economy for the purpose of evading taxation and the application of social and labour laws and regulations.

III. Legal and policy frameworks

8. Members should undertake a proper assessment and diagnostics of factors, characteristics, causes and circumstances of informality in the national context to inform the design and implementation of laws and regulations, policies and other measures aiming to facilitate the transition to the formal economy.
9. Members should adopt, review and enforce national laws and regulations or other measures to ensure appropriate coverage and protection of all categories of workers and economic units.
10. Members should ensure that an integrated policy framework to facilitate the transition to the formal economy is included in national development strategies or plans as well as in poverty reduction strategies and budgets, taking into account, where appropriate, the role of different levels of government.
11. This integrated policy framework should address:
 - (a) the promotion of strategies for sustainable development, poverty eradication and inclusive growth, and the generation of decent jobs in the formal economy;
 - (b) the establishment of an appropriate legislative and regulatory framework;
 - (c) the promotion of a conducive business and investment environment;
 - (d) respect for and promotion and realization of the fundamental principles and rights at work;
 - (e) the organization and representation of employers and workers to promote social dialogue;
 - (f) the promotion of equality and the elimination of all forms of discrimination and violence, including gender-based violence, at the workplace;
 - (g) the promotion of entrepreneurship, micro, small and medium-sized enterprises, and other forms of business models and economic units, such as cooperatives and other social and solidarity economy units;
 - (h) access to education, lifelong learning and skills development;
 - (i) access to financial services, including through a regulatory framework promoting an inclusive financial sector;
 - (j) access to business services;
 - (k) access to markets;
 - (l) access to infrastructure and technology;
 - (m) the promotion of sectoral policies;
 - (n) the establishment of social protection floors, where they do not exist, and the extension of social security coverage;
 - (o) the promotion of local development strategies, both rural and urban, including regulated access for use of public space and regulated access to public natural resources for subsistence livelihoods;
 - (p) effective occupational safety and health policies;
 - (q) efficient and effective labour inspections;
 - (r) income security, including appropriately designed minimum wage policies;
 - (s) effective access to justice; and
 - (t) international cooperation mechanisms.
12. When formulating and implementing an integrated policy framework, Members should ensure coordination across different levels of government and cooperation between the relevant bodies and authorities, such as tax authorities, social security institutions, labour inspectorates, customs authorities, migration bodies and employment services, among others, depending on national circumstances.
13. Members should recognize the importance of safeguarding the opportunities of workers and economic units for income security in the transition to the formal economy by providing the means for such workers or economic units to obtain

recognition of their existing property as well as by providing the means to formalize property rights and access to land.

IV. Employment policies

14. In pursuing the objective of quality job creation in the formal economy, Members should formulate and implement a national employment policy in line with the Employment Policy Convention, 1964 (No. 122), and make full, decent, productive and freely chosen employment a central goal in their national development and growth strategy or plan.
15. Members should promote the implementation of a comprehensive employment policy framework, based on tripartite consultations, that may include the following elements:
 - (a) pro-employment macroeconomic policies that support aggregate demand, productive investment and structural transformation, promote sustainable enterprises, support business confidence, and address inequalities;
 - (b) trade, industrial, tax, sectoral and infrastructure policies that promote employment, enhance productivity and facilitate structural transformation processes;
 - (c) enterprise policies that promote sustainable enterprises and, in particular, the conditions for a conducive environment, taking into account the resolution and Conclusions concerning the promotion of sustainable enterprises adopted by the International Labour Conference at its 96th Session (2007), including support to micro, small and medium-sized enterprises and entrepreneurship, and well-designed, transparent and well-communicated regulations to facilitate formalization and fair competition;
 - (d) labour market policies and institutions to help low-income households to escape poverty and access freely chosen employment, such as appropriately designed wage policies including minimum wages, social protection schemes including cash transfers, public employment programmes and guarantees, and enhanced outreach and delivery of employment services to those in the informal economy;
 - (e) labour migration policies that take into account labour market needs and promote decent work and the rights of migrant workers;
 - (f) education and skills development policies that support lifelong learning, respond to the evolving needs of the labour market and to new technologies, and recognize prior learning such as through informal apprenticeship systems, thereby broadening options for formal employment;
 - (g) comprehensive activation measures to facilitate the school-to-work transition of young people, in particular those who are disadvantaged, such as youth guarantee schemes to provide access to training and continuing productive employment;
 - (h) measures to promote the transition from unemployment or inactivity to work, in particular for long-term unemployed persons, women and other disadvantaged groups; and
 - (i) relevant, accessible and up-to-date labour market information systems.

V. Rights and social protection

16. Members should take measures to achieve decent work and to respect, promote and realize the fundamental principles and rights at work for those in the informal economy, namely:

- (a) freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining;
 - (b) the elimination of all forms of forced or compulsory labour;
 - (c) the effective abolition of child labour; and
 - (d) the elimination of discrimination in respect of employment and occupation.
17. Members should:
- (a) take immediate measures to address the unsafe and unhealthy working conditions that often characterize work in the informal economy; and
 - (b) promote and extend occupational safety and health protection to employers and workers in the informal economy.
18. Through the transition to the formal economy, Members should progressively extend, in law and practice, to all workers in the informal economy, social security, maternity protection, decent working conditions and a minimum wage that takes into account the needs of workers and considers relevant factors, including but not limited to the cost of living and the general level of wages in their country.
19. In building and maintaining national social protection floors within their social security system and facilitating the transition to the formal economy, Members should pay particular attention to the needs and circumstances of those in the informal economy and their families.
20. Through the transition to the formal economy, Members should progressively extend the coverage of social insurance to those in the informal economy and, if necessary, adapt administrative procedures, benefits and contributions, taking into account their contributory capacity.
21. Members should encourage the provision of and access to affordable quality childcare and other care services in order to promote gender equality in entrepreneurship and employment opportunities and to enable the transition to the formal economy.

VI. Incentives, compliance and enforcement

22. Members should take appropriate measures, including through a combination of preventive measures, law enforcement and effective sanctions, to address tax evasion and avoidance of social contributions, labour laws and regulations. Any incentives should be linked to facilitating the effective and timely transition from the informal to the formal economy.
23. Members should reduce, where appropriate, the barriers to the transition to the formal economy and take measures to promote anti-corruption efforts and good governance.
24. Members should provide incentives for, and promote the advantages of, effective transition to the formal economy, including improved access to business services, finance, infrastructure, markets, technology, education and skills programmes, and property rights.
25. With respect to the formalization of micro and small economic units, Members should:
- (a) undertake business entry reforms by reducing registration costs and the length of the procedure, and by improving access to services, for example, through information and communication technologies;
 - (b) reduce compliance costs by introducing simplified tax and contributions assessment and payment regimes;
 - (c) promote access to public procurement, consistent with national legislation, including labour legislation, through measures such as adapting procurement

- procedures and volumes, providing training and advice on participating in public tenders, and reserving quotas for these economic units;
- (d) improve access to inclusive financial services, such as credit and equity, payment and insurance services, savings, and guarantee schemes, tailored to the size and needs of these economic units;
 - (e) improve access to entrepreneurship training, skills development and tailored business development services; and
 - (f) improve access to social security coverage.
26. Members should put in place appropriate mechanisms or review existing mechanisms with a view to ensuring compliance with national laws and regulations, including but not limited to ensuring recognition and enforcement of employment relationships, so as to facilitate the transition to the formal economy.
 27. Members should have an adequate and appropriate system of inspection, extend coverage of labour inspection to all workplaces in the informal economy in order to protect workers, and provide guidance for enforcement bodies, including on how to address working conditions in the informal economy.
 28. Members should take measures to ensure the effective provision of information, assistance in complying with the relevant laws and regulations, and capacity building for relevant actors.
 29. Members should put in place efficient and accessible complaint and appeal procedures.
 30. Members should provide for preventive and appropriate corrective measures to facilitate the transition to the formal economy, and ensure that the administrative, civil or penal sanctions provided for by national laws for non-compliance are adequate and strictly enforced.

VII. Freedom of association, social dialogue and role of employers' and workers' organizations

31. Members should ensure that those in the informal economy enjoy freedom of association and the right to collective bargaining, including the right to establish and, subject to the rules of the organization concerned, to join organizations, federations and confederations of their own choosing
32. Members should create an enabling environment for employers and workers to exercise their right to organize and to bargain collectively and to participate in social dialogue in the transition to the formal economy
33. Employers' and workers' organizations should, where appropriate, extend membership and services to workers and economic units in the informal economy
34. In designing, implementing and evaluating policies and programmes of relevance to the informal economy, including its formalization, Members should consult with and promote active participation of the most representative employers' and workers' organizations, which should include in their rank, according to national practice, representatives of membership-based representative organizations of workers and economic units in the informal economy
35. Members and employers' and workers' organizations may seek the assistance of the International Labour Office to strengthen the capacity of the representative employers' and workers' organizations and, where they exist, representative organizations of those in the informal economy, to assist workers and economic units in the informal economy, with a view to facilitating the transition to the formal economy

VIII. Data collection and monitoring

36. Members should, in consultation with employers' and workers' organizations, on a regular basis:
- (a) where possible and as appropriate, collect, analyse and disseminate statistics disaggregated by sex, age, workplace, and other specific socio-economic characteristics on the size and composition of the informal economy, including the number of informal economic units, the number of workers employed and their sectors; and
 - (b) monitor and evaluate the progress towards formalization.
37. In developing or revising the concepts, definitions and methodology used in the production of data, statistics and indicators on the informal economy, Members should take into consideration relevant guidance provided by the International Labour Organization, in particular and as appropriate, the guidelines concerning a statistical definition of informal employment adopted by the 17th International Conference of Labour Statisticians in 2003 and their subsequent updates.

IX. Implementation

38. Members should give effect to the provisions of this Recommendation, in consultation with the most representative employers' and workers' organizations, which should include in their rank, according to national practice, representatives of membership-based representative organizations of workers and economic units in the informal economy, by one or a combination of the following means, as appropriate;
- (a) national laws and regulations;
 - (b) collective agreements;
 - (c) policies and programmes;
 - (d) effective coordination among government bodies and other stakeholders;
 - (e) institutional capacity building and resource mobilization; and
 - (f) other measures consistent with national law and practice.
39. Members should review on a regular basis, as appropriate, the effectiveness of policies and measures to facilitate the transition to the formal economy, in consultation with the most representative employers' and workers' organizations, which should include in their rank, according to national practice, representatives of membership-based representative organizations of workers and economic units in the informal economy.
40. In establishing, developing, implementing and periodically reviewing the measures taken to facilitate the transition to the formal economy, Members should take into account the guidance provided by the instruments of the International Labour Organization and the United Nations relevant to the informal economy listed in the Annex.
41. Nothing in this Recommendation should be construed as reducing the protections afforded to those in the informal economy by other instruments of the International Labour Organization.

The Annex may be revised by the Governing Body of the International Labour Office. Any revised Annex so established, once approved by the Governing Body, shall replace the preceding annex and shall be communicated to the Members of the International Labour Organization.

Annex

Instruments of the International Labour Organization and the United Nations relevant to facilitating the transition from the informal to the formal economy

INSTRUMENTS OF THE INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION

Fundamental Conventions

- Forced Labour Convention, 1930 (No. 29), and Protocol of 2014 to the Forced Labour Convention, 1930
- Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 (No. 87)
- Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949 (No. 98)
- Equal Remuneration Convention, 1951 (No. 100)
- Abolition of Forced Labour Convention, 1957 (No. 105)
- Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958 (No. 111)
- Minimum Age Convention, 1973 (No. 138)
- Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182)

Governance Conventions

- Labour Inspection Convention, 1947 (No. 81)
- Employment Policy Convention, 1964 (No. 122)
- Labour Inspection (Agriculture) Convention, 1969 (No. 129)
- Tripartite Consultation (International Labour Standards) Convention, 1976 (No. 144)

Other instruments

Freedom of association, collective bargaining and industrial relations

- Rural Workers' Organisations Convention, 1975 (No. 141)
- Collective Bargaining Convention, 1981 (No. 154)

Equality of opportunity and treatment

- Workers with Family Responsibilities Convention, 1981 (No. 156)

Employment policy and promotion

- Employment Policy Recommendation, 1964 (No. 122)
- Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons) Convention, 1983 (No. 159)
- Employment Policy (Supplementary Provisions) Recommendation, 1984 (No. 169)
- Private Employment Agencies Convention, 1997 (No. 181)
- Job Creation in Small and Medium-Sized Enterprises Recommendation, 1998 (No. 189)
- Promotion of Cooperatives Recommendation, 2002 (No. 193)
- Employment Relationship Recommendation, 2006 (No. 198)

Vocational guidance and training

- Human Resources Development Convention, 1975 (No. 142)
- Human Resources Development Recommendation, 2004 (No. 195)

Wages

- Labour Clauses (Public Contracts) Convention (No. 94) and Recommendation (No. 84), 1949
- Minimum Wage Fixing Convention (No. 131) and Recommendation (No. 135), 1970

Occupational safety and health

- Occupational Safety and Health Convention, 1981 (No. 155)
- Safety and Health in Agriculture Convention (No. 184) and Recommendation (No. 192), 2001
- Promotional Framework for Occupational Safety and Health Convention, 2006 (No. 187)

Social security

- Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952 (No. 102)
- Social Protection Floors Recommendation, 2012 (No. 202)

Maternity protection

- Maternity Protection Convention, 2000 (No. 183)

Migrant workers

- Migration for Employment Convention (Revised), 1949 (No. 97)
- Migrant Workers (Supplementary Provisions) Convention, 1975 (No. 143)

HIV and AIDS

- HIV and AIDS Recommendation, 2010 (No. 200)

Indigenous and tribal peoples

- Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169)

Specific categories of workers

- Home Work Convention, 1996 (No. 177)
- Domestic Workers Convention (No. 189) and Recommendation (No. 201), 2011

Resolutions of the International Labour Conference

- Resolution and Conclusions concerning the promotion of sustainable enterprises adopted by the International Labour Conference at its 96th Session (2007)
- Resolution and Conclusions concerning the youth employment crisis adopted by the International Labour Conference at its 101st Session (2012)
- Resolution and Conclusions concerning the second recurrent discussion on employment adopted by the International Labour Conference at its 103rd Session (2014)

UNITED NATIONS INSTRUMENTS

- Universal Declaration of Human Rights, 1948
- International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966
- International Covenant on Civil and Political Rights, 1966
- International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families, 1990

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 12. října 2016 č. 900

**o stanovisku k Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204
k přechodu z neformální do formální ekonomiky,
přijatému na 104. Mezinárodní konferenci práce v roce 2015**

Vláda

- I. bere na vědomí** Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky, přijatému na 104. Mezinárodní konferenci práce v roce 2015, uvedené v části III materiálu čj. 1226/16 (dále jen „Doporučení“);
- II. schvaluje** stanovisko k Doporučení, uvedené v příloze tohoto usnesení (dále jen „Stanovisko“);
- III. pověřuje** předsedu vlády předložit Doporučení a Stanovisko pro informaci předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a předsedovi Senátu Parlamentu České republiky;

IV. ukládá

1. ministru zahraničních věcí oznámit generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce předložení Doporučení Parlamentu České republiky podle článku 19 Ústavy Mezinárodní organizace práce,
2. ministryni práce a sociálních věcí, aby odůvodnila Stanovisko v orgánech Parlamentu České republiky;

- V. zmocňuje** předsedu vlády, aby na základě odůvodněné žádosti ministryně práce a sociálních věcí pověřil plněním úkolu podle bodu IV/2 tohoto usnesení jiného člena vlády.

Provedou:

předseda vlády,
ministr zahraničních věcí,
ministryně práce a sociálních věcí

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.
předseda vlády

Příloha
usnesení vlády
ze dne 12. října 2016 č. 900

**Stanovisko vlády k Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204
k přechodu z neformální do formální ekonomiky,
přijatému na 104. Mezinárodní konferenci práce v roce 2015**

Vláda bere Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky, přijaté na 104. zasedání Mezinárodní konference práce v roce 2015, na vědomí.

Omezování neformální ekonomiky je relevantním tématem z důvodů lidských, fiskálních i obecně hospodářských a vláda vítá celosvětovou tripartitní shodu stojící za přijetím tohoto Doporučení. Z vnitrostátního hlediska je však třeba konstatovat, že mnoho obecných zásad předjímaných Doporučením je dlouhodobou součástí vnitrostátního zákonodárství, a vládou jsou po konzultaci se sociálními partnery průběžně činěna opatření ke zlepšení legislativy a praxe v této oblasti. Některá opatření v Doporučení obsažená pak jsou určena především zemím s teprve se rozvíjejícím pokrytím pracovní a sociální legislativy či vytvářejícím systémy inspekce práce a neodpovídají tak situaci v České republice.

Proto vláda v současnosti nepovažuje za účelné zvažovat na základě Doporučení další kroky.